

TURISM DE WEEK-END ÎN CHEILE SEBEȘULUI

Prof. MIOARA BULBUCAN

Scoala Generală nr .3, Sebes

Valorificarea peisajelor naturale si a bunurilor culturale reprezinta un proces istoric indelungat, prin care, treptat, resursele si obiectivele de interes major, cu valoare exceptionala, au fost puse in evidenta prin diverse forme de turism.

Turismul de sfarsit de saptamana (de week-end) este rezultatul procesului intens de urbanizare si industrializare, de concentrare a populatiei in orase, unde mediul este puternic artificializat.

Intensitatea turismului de week-end este direct proportionala cu marimea centrelor urbane, dar depinde si de existenta si capacitatea de polarizare a zonelor de agrement si recreere existente.

In orasul Sebes, turismul de recreere si agrement valorifica cel mai adesea calitatile estetice ale peisajelor naturale, fiind de durata scurta (week-end), desfasurat la distante diferite (pana la 120 km), in functie de posibilitatile materiale ale turistilor si este practicat de persoane provenite din cele mai diferite clase si medii sociale si de toate grupele de varsta. Este un turism liber (de circumstanta) se deruleaza in functie de propriile motivatii ale turistilor, sau in functie de anumite evenimente culturale (festivaluri muzicale si sarbatori legate de oierit) :”Zii bade cu fluiera” - luna mai, la Sugag, cu prilejul urcarii oilor la munte; 20 iulie “Nedeia de pe Sureanu”, targuri (Targul cepii-26 octombrie, Sasciori), hramuri (Manastirea Oasa - 15 august), pelerinaje, vanatoare, pescuit.

Prin cei 97 km lungime, Valea Sebesului ofera un potential turistic natural si antropic deosebit, justificand rolul Carpatilor in dezvoltarea fenomenului turistic, a turismului montan, practicat indeosebi la sfarsit de saptamana (1-2 zile), de confort

modest (corturi, cabane de vanatoare, cabana Oasa), in vile-pensiuni elegante (zona Luncile Prigoanei si Oasa) sau in pensiunile turistice nou aparute.

Deplasarile de la sfarsit de saptamana se realizeaza in general, dincolo de zona periurbana, cu deosebire de turisti automobilisti, motociclisti sau cicloturisti (practicat mai ales vara), indeosebi spre Baza de agrement Petresti (strand, teren sportiv, restaurant) sau spre “inima” muntelui, pentru a-si incanta privirea si sufletul, cu maretia lacurilor de acumulare sau cu verdele padurii din salbaticia Cheilor Lazului si a Cheilor Sebesului, in Luncile Prigoanei sau cu apele limpezi ale lacurilor din cercul glaciar Sureanu.

Intre Muntii Cindrel si Muntii Sureanu, raul Sebes formeaza in aval de Lacul de acumulare Oasa, sectoare discontinue de vale ingusta incatusate in sisturi cristaline si petice de calcare cristaline cu tremolit si mica, reprezentand in ansamblul lor Cheile Sebesului (Mihai Grigore, 1989). Datorita aspectului lor salbatic, cu un peisaj geografic de mare atractivitate, lungimii acestora care insumeaza mai mult de 36 km, Cheile Sebesului sunt considerate de diferiti cercetatori ca reprezinta intr-o anumita masura un defileu, in care alterneaza portiuni de vale mai ingusta cu sectoare de bazine, asa cum este acela unde se afla Lacul Tau Bistra, si o serie de bazine mici de confluenta.

Cheile se desfasoara intre localitatea Dobra (la nord) si Lacul de acumulare Oasa (la sud). Catre vest, cheile sunt flancate de Muntii Sureanu, din care se individualizeaza inaltimi ce depasesc 1500 m: Culmea Balelor (1683m), Varful Fetita (1696m). La est, cheile se desfasoara la contactul cu Muntii

Cindrel si sunt dominate in imediata lor apropiere de culmi ce depasesc in ansamblul lor altitudinea de 1200m, asa cum sunt: Fantanele (1260m), Porumbelul (1354m), La Batrana (1366m) Talha Socilor (1466m), Cazile de Sus (1602m) etc. Accesul in cadrul cheilor se realizeaza pe D.N 67-C, ce porneste din orasul Sebes, strabatand asezarile Martinie, Sugag, Dobra, trecand pe malurile lacurilor de acumulare Tau si Oasa.

Aspect de pe Valea Sebeşului

In spatiul geografic al cheilor se afla rezervatiile geologice: “Masa Jidovului”, La Grumaji” si ” Pintenii din coasta Jinei”, cascade “La Turloaie”, iar de pe valea Prigoanei se poate ajunge la rezervatia “Tinoavele din Luncile Prigoanei”-rezervatie botanica si la “Iezerul Sureanu”-rezervatie complexa.

Urcand pe “Transalpina” pana la Lacul Oasa, se descopera frumusetea fara egal a plaiurilor pline de lumina din jurul “Rezervatiei peisajistice Oasa”, unde turistul se poate opri pentru o noapte la Cabana Oasa sau la Cabana forestiera Curpat.

“Masa Jidovului”, prin a carei semnificatie, in limbajul vechi popular, se intelege “Masa Uriasului”, reprezinta o stanca izolata, aflata intr-un echilibru instabil si care se individualizeaza cu circa 4-5 m deasupra versantului abrupt, inalt de aproximativ 130m. La partea superioara are aspect de platforma, de masa, la care “Jidovul” intors din lungile hoinareli din

Datorita acestor diferente altimetrice dintre culmile montane de la vest si cele de la est de chei, se remarca si o anumita asimetrie de inaltime intre versantul stang (mai inalt) si cel de pe dreapta (mai coborat)

In interiorul cheilor sunt prezente paduri de foioase dominate de gorunete, fagete, scorus, mestecan, paltin, frasin, iar in partea superioara paduri de foioase cu rasinoase, brad si larice, molid dar si pinete relict.

Masa Jidovului

imparatia sa, isi astampara foamea sau se odihnea. Stanca este inconjurata de pinete naturale instalate in mod exceptional la 600 m altitudine, relicve din perioadele reci ale cuaternarului.

La 200 m in amonte de aceasta se pot vedea mai multe stanci izolate si proeminente, numite de localnici ”La Grumaji”, constituite din sisturi cristaline, ce se inalta pe versantul puternic inclinat si impadurit al Sebesului. Aici valea se ingusteaza, foarte mult, avand aspectul de defileu salbatic, iar raul este puternic incrustat in albie. Versantii vail, abrupti ca niste ziduri de cetate sunt acoperiti pe cca 2 ha cu pin (*Pinus silvestris*) si izolate exemplare de zada (*Larix decidua*).

In profil longitudinal, Sebesul prezinta in acest sector ingust, patru caderi de ape, care se succed sub forma de praguri (trepte), localnicii numindu-le sugestiv “turloaie”, iar apa inspumata si galagioasa atrage privirile turistilor insetati de imagini inedite.

Rezervația peisagistică de la Oașa

Cei care sunt “furati” de peisajul vailor și ajung în weekend până în sectorul cheilor, pot dezvolta diverse forme de turism:

/ **Turismul de drumetrie montană**, este stimulat de peisaje de excepție, de diversitatea ecosistemelor, de componentele reliefului glaciatic cu frecvență mare în zona montană înaltă (Iezerul Sureanu –cu masina sau pe poteci turistice, pe Valea Prigoanei), fie în areale unde substratul geologic oferă priveliști atrăgătoare: defileu, chei, stânci, varfuri ascuțite, versanți abrupti, culmi cu belvedere. Practicarea turismului de drumetrie este susținut de existența potecilor ciobănești și se desfășoară în lungul culmilor secundare, oferind imagini inedite asupra vailor Sebeșului (Cabana Oașa - Vf. Oașa Mare -marcăj: cruce roșie; Valea Dobrei - vf. Fantanele - vf. Porumbelu - marcaj banda albastră).

/ Turism montan climateric, este susținut de varietatea condițiilor bioclimatice, cu caracter stimulant și frumusețea peisajelor carpatice, de prezența spațiilor lacustre naturale sau antropice.

/ Turism de vanatoare și pescuit, des întâlnit la sfârșit de săptămână, pe tot cursul vailor, fiind atractiv pentru cei care iubesc natura, aerul și soarele, pentru cei care petrec ore de meditație cu undița aruncată în apele limpezi ale raului (pastrav curcubeu, pastrav indigen, loștrita), sau de cei care participă la vanatori organizate de mistreți (40), capriori, cerbi (6-10), ciute, urși (2-4), cocosi de munte (10-12), pentru menținerea echilibrului speciilor sau și pentru trofee (indeosebi turiști străini).

/ **Turismul pentru sporturi de iarnă**, care se bazează pe existența unui domeniu schiabil local (fără amenajări, deocamdată), dar beneficiind de durată mare a stratului de zăpadă și o grosime mare, în zona Luncile Prigoanei, Oașa, Sugag.

/ **Turismul cultural**, stimulat de patrimoniul local: manifestări folclorice, meșteșuguri populare (prelucrarea laptelui, a lemnului - Sugag, piuaritul și valtoritul, olăritul - Sasciori, pictura pe sticlă - Laz, arhitectura populară).

În considerare acest “bilant turistic”, Valea Sebeșului poate mulțumi o gamă variată de turiști întâlniți în spațiul montan: schiorul, turistul “curios” care dorește să descopere muntenii, turistul “contemplativ” care apreciază natura, puritatea aerului, liniștea, frumusețea peisajului, bogăția floristică și faunistică; amatorul de drumetrie; “consumatorul” de animație (cicloturism, parapanta) și de sporturi de vară (tenis, tenis de masă, volei s.a.) și se dorește a fi pentru omul modern un loc de refugiu și de relaxare.

Bibliografie selectivă

1. Candea, M., Erdeli, G. (2003): *Potentialul turistic al României și amenajarea turistică a spațiului*, Edit. Universitară, București.
2. Mihai, G. (1989): *Defileuri, chei și vailor de tip canion în România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
3. Tigu, G. (2001) *Turismul montan*, Editura Uranus, București.